

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Лукашев Сергій Валерійович,
к.е.н., професор кафедри державного управління,
публічного адміністрування та регіональної
економіки ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ющенко Наталія Вікторівна,
аспірант кафедри державного управління,
публічного адміністрування та регіональної
економіки ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Сучасний світ диктує нові правила. Ситуація, яка склалася у світі, поставила нові виклики урядам усіх країн, прискорила розвиток цифрової співпраці та забезпечила розширення нових цифрових інструментів. ІКТ технології під час пандемії COVID-19 стали основною сполучною ланкою між урядами та громадянами, працівниками сфери охорони здоров'я та підприємств життєзабезпечення міст та країн. Використання цифрових технологій дало змогу забезпечити інформаційну підтримку громадян, налагодити обмін оперативними даними за для координації роботи уряду та служб.

Метою даної роботи є аналіз нових тенденцій у розвитку електронного урядування та обґрунтування цифрових інструментів у період пандемії в світі.

В напружений час, коли світова пандемія руйнує традиційне сприйняття інформатизації в суспільстві, цифрові технології зумовили перехід електронного урядування на новий рівень, створивши безліч сервісів від поширення статистичної інформації, виявлення найбільш вразливих груп громадян та порушників карантину чи соціальної дистанції до «віртуального лікаря», заснованого на штучному інтелекті.

Міністерство охорони здоров'я Туреччини розробило спеціальний додаток HES (Hayat Eve Sıgar), який видає користувачам унікальний код, заснований на їх персональних медичних даних, щоб відстежувати поточний стан здоров'я людини. Код використовується для покупки квитків для подорожей всередині країни та надає інформацію про громадян, які хворіли або були контактними особами захворівших.

У Великій Британії під час пандемії державні органи запустили 69 нових сервісів для громадян і ще 46 готуються до впровадження. Нові сервіси створювалися для надання допомоги у зв'язку з пандемією громадянам, особливо вразливим до коронавірусу. Швидкий запуск сервісів був здійснений за рахунок спрощення процедури оцінки державних послуг на відповідність єдиним стандартам GDS (Government Digital Service – Цифрова урядова служба) [1].

Найбільш мобільним та інноваційним в усьому світі є комерційний сектор, він швидше реагує на потреби часу та має ресурси для перебудови. Ситуація, яка склалася в світі, вказує на необхідність державній владі ставати більш гнучкою та дієвою. Реалії сучасного світу продемонстрували переваги цифрових рішень та значно пришвидшили розвиток цифрових проектів.

Європейська Рада з інновацій (EIC) провела пан європейський хакатон з рішення проблем коронавірусу. В хакатоні прийняли участь 2353 команд, серед яких представники 1448 приватних компаній, 374 академічних закладів та 521 публічних організацій[2]. Наслідком такої співпраці стало створення спеціальної платформи, на якій зібрані рішення щодо вирішення соціально-економічних проблем, пов'язаних з пандемією.

Астанінський хаб держслужби Республіки Казахстан створив «Віртуальний альянс практиків» для обміну інноваціями та новітніми рішеннями між країнами та урядами [3].

Цифрова державна інфраструктура в період пандемія зазнала серйозної перевірки та не завжди виправдовувала очікування. Навіть у країнах-лідерах, таких як Австралія, США та інших, державні портали не справлялися з великим навантаженням та давали збій. В Україні відсутність доступу до широкопasmового чи стійкого мобільного інтернету посилила цифровий розрив між великими містами та регіонами. Більшу стійкість продемонстрували країни, уряди яких використовували багатоканальний зв'язок з суспільством, забезпечивши зв'язок через національні портали, телефонний зв'язок, SMS повідомлення, чат-боти та соціальні мережі.

Значну допомогу надали місцевій владі технології Смарт-Сіті. Міста з розвиненою цифровою інфраструктурою використовували камери та дрони для моніторингу завантаженості аптек та магазинів, оцінці пропускної спроможності лікарень та трафіка на дорозі, використання інфрачервоних термометрів в містах великої пропускної здібності.

Пандемія перевірила на стресостійкість уряди та цифрові послуги усіх країн світу шляхом дуже швидкого виявлення слабких ланок. В першу чергу, це доступ до мережі інтернет, як у споживачів, так і в деяких публічних установах. Цифровий розрив спостерігається і в сфері освіти, і в державній сфері. Рівень оснащення освітніх закладів, державних та публічних установ та наявність цифрових приладів та доступу до інтернету дома значно різняться. В Сполучених Штатах Америки з'явився новий термін «розрив в виконанні домашнього завдання» (англ. – homework gap), коли учні з більш низьким достатком відстають від інших через неможливість виконати завдання онлайн. Обмежений доступ до соціальних чи комунальних об'єктів та переведення обслуговування в онлайн, в першу чергу відбилися на тому, хто потребує соціального захисту.

Водночас, цифрові сервіси, створені за для стеження за громадянами, з метою дотримання самоізоляції, мобільні данні про місцезнаходження, технології розпізнавання обличчя несуть ризики порушення приватності.

Виникає питання, хто має доступ до цих даних, як вони будуть використовуватися. Наскільки захищені від витоку? Багато країн світу визнають, що запущені сервіси були створені в короткий час та не мали належного тестування. Звідси виникає ризик витоку персональних даних. В світі занепокоєні тим, що персональні дані під час пандемії були доступні приватним компаніям[4]. Тому в матеріалах Всесвітнього Економічного Форуму обговорюється рішення проблеми шифрування даних, що робить їх анонімними та дозволяє використовувати далі для досліджень. Європейське управління захисту даних (EDPS) запропонувало розробку загальноєвропейського додатку відстеження контактів с захистом анонімності, заснованої на технології Bluetooth.

Розвиток цифрових технологій в системі публічного адміністрування набуває нових обертів, що зважаючи на ситуацію в світі, є вкрай важливим завданням держав. Таким чином, забезпечення ефективної взаємодії представників держави з суспільством повинно спиратися на стабільну основу: доступний широкопasmовий зв'язок, цифрові компетентності службовців та населення, забезпечення безпеки інформації та приватних даних. Особливої уваги та доступу до цифрових інструментів потребують соціально незахищені шари населення. Цифрові технології в кризові часи здатні забезпечити дієздатну публічну владу, яка повноцінно функціонує, оперативно та ефективно реагує на виклики сучасного світу.

Література:

1. UK government. <https://www.gov.uk/>
2. Pan-European Matchathon. <https://www.euvsvirus.org/>
3. Виртуальный Альянс практиков для обмена опытом в условиях COVID-19. <https://www.astanacivilservicehub.org/ru/page/covid-19>

4. World Economic Forum. How to restore data privacy after the coronavirus pandemic. <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/restore-data-privacy-after-coronavirus-pandemic/>